

1. Σπήλαιο τῶν «Ἑπτὰ Παρθένων» ἢ «Νυμφῶν» ἢ «Φλάσκα» Καλύμνου
(Α. Σ. Μ. 0273).

Ἐκ τῆς Ἄννας Πετροχειλοῦ**

Θέση. Βρίσκεται ΒΔ. τῆς πρωτεύουσας Καλύμνου Πόθιας, σὲ ἀπόσταση 0,15 ὥρες μὲ τὰ πόδια, στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους Φλάσκα, κοντὰ στὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου οἰκισμοῦ «Καταλύματα», ὅπου ἔχουν ἀποκαλυφθεῖ καὶ ἀρχαῖοι τάφοι. Ἔχει Ἀριθ. Σπηλαιολογικοῦ Μητρώου 0273.

Θρύλοι - Παραδόσεις. Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι στὸ σπήλαιο καταφύγανε γιὰ νὰ σωθοῦνε, κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς πειρατείας, ἑπτὰ νέες καὶ ἐπειδὴ δὲν κατορθώσανε νὰ βγοῦνε, ἀπὸ ἀγνωστὴ αἰτία, πεθάνανε σ' αὐτό. Ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονός πῆρε τὸ ὄνομά του.

Σ' αὐτὸ τὸ σπήλαιο λατρεύτηκαν καὶ οἱ «Νύμφες» (Σπήλαιο «Νυμφῶν»). Τὸ μαρτυροῦνε τὰ ἀναθήματα ποὺ βρεθῆκανε σ' αὐτό, ὅπως εἰδῶλια, ὄστρακα κλπ. Ἀκόμη βρεθῆκανε καὶ νεολιθικὰ ἐργαλεῖα. Ὅλα τὰ εὑρήματα ἔχουν κατατεθεῖ στὸ Μουσεῖο Πόθιας.

Ἱστορικό. Κατὰ τὶς σπηλαιολογικὲς ἐρευνες στὴ νῆσο Κάλυμνο, ποὺ πραγματοποιηθῆκανε τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1977, ἐξερευνήθηκε καὶ τὸ σπήλαιο τῶν «Ἑπτὰ Παρθένων».

Τὸ σπηλαιολογικὸ συνεργεῖο ἀποτελοῦσαν, ἡ γράφουσα, ἀρχηγὸς καὶ οἱ συνεργάτες της, μέλη τῆς Ε. Σ. Ε., Γ. Παναγιωτίδης καὶ Θ. Κιτσέλης. Πολύτιμες πληροφορίες καὶ βοήθεια, μᾶς πρόσφερε ὁ καθηγητῆς Γ. Ἀλαχοῦζος, τὸν ὁποῖο εὐχαριστοῦμε καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτῆ.

Τὸ σπήλαιο. Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου διανοίγεται σὲ ὄλο τὸ πλάτος τοῦ κοιλώματός του, μὲ διαστάσεις 16,5 × 12 (πλάτος - ὕψος).

Τὸ δάπεδό της εἶναι πολὺ ἀνηφορικὸ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά. Στὸ σημεῖο αὐτὸ τὸ ὕψος ὀροφῆς, ποὺ εἶναι σχεδὸν ὀριζόντια, μειώνεται στὰ 3 μ.

* RECHERCHES SPÉLÉOLOGIQUES A CALYMNOS DODECANESSE, GRÈCE.

** PETROCHIOU, AN. (Spéléologue) : La grotte «Epta Parthenon» (Sept Vierges) ou «Nymphon» ou «Flasca» à l'île Calymnos - Dodecanesse, Grèce (No 0273).

Τὰ ἐσωτερικὸ τοῦ σπηλαίου καλύπτεται κατὰ τὸ μεγαλύτερο πλάτος του, πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀπὸ ὄγκολιθους, πού ἀποσπᾶστηκαν ἀπὸ τὴν ὄροφή, μὲ πολὺ κατηφορικὴ ἐπιφάνεια πρὸς τὰ δεξιὰ.

Ἄπ' αὐτὴ τὴν αἰτία μένει, περιορισμένος σὲ πλάτος, ἀκάλυπτος χῶρος, πρὸς τὰ δεξιὰ, πού χρησιμοποιήθηκε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα σάν τόπος λατρείας.

Μετὰ τὴν εἴσοδο, τὸ πρῶτο ἀκάλυπτο τμήμα τοῦ σπηλαίου ἔχει διαστάσεις: $14 \times 10 \times 5$ μ. (μῆκος - πλάτος - ὕψος) καὶ εἶναι ἐλαφρὰ κατηφορικὸ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ του.

Ἄκολουθεῖ διάδρομος μὲ διαστάσεις: $10,4 \times 3,5 \times 2,5$ μ., ἐπίσης ἐλαφρὰ κατηφορικὸς, γιὰ νὰ καταλήξει σὲ ἄρκετὰ μεγάλο θάλαμο μὲ διαστάσεις: $14,5 \times 9 \times 2,5$ μ. Μέχρι αὐτὸ τὸ τμήμα τοῦ σπηλαίου, ἢ πρὸς τὰ ἀριστερὰ καλυμμένη ἀπὸ ὄγκολιθους ἐπιφάνειά του ἔχει πλάτος 12 μ. Ἡ ὄροφή του, ἂν καὶ εἶναι σχεδὸν ὀριζόντια, ὅμως συνεχῶς μειώνεται ἐξαιτίας τῶν ὄγκολιθῶν, μέχρι πού τελικὰ ἐνώνεται μ' αὐτούς.

Ἡ χαμηλὴ διάβαση πού βρίσκεται στὸ ἀριστερὸ τέλος τοῦ θαλάμου μὲ διαστάσεις: $2 \times 0,5$ (πλάτος - ὕψος) ὀδηγεῖ σὲ πολὺ κατηφορικὸ θάλαμο μὲ διαστάσεις: $9 \times 6 \times 2$ μ. μέχρι τὸ χαμηλότερο σημεῖο του.

Στὸ δεξιὸ τέλος του, διανοίγεται ἄλλος θάλαμος, σχεδὸν στρογγυλὸς καὶ κατηφορικὸς μὲ διαστάσεις: $7 \times 5 \times 1,2$ μ. Ἡ χαμηλὴ ὄροφή του μειώνεται συνεχῶς, πρὸς τὸ τέλος του γιὰ νὰ καταλήξει σὲ 0,3 μ. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ διανοίγεται στενός, χαμηλὸς καὶ κατηφορικὸς ὄχετός, κατὰ μῆκος τοῦ θαλάμου μὲ ἄγνωστη ἔκταση.

Ὁ προηγούμενος θάλαμος συνεχίζει πρὸς τὰ ἀριστερὰ μὲ διαστάσεις: $6 \times 3 \times 2 - 1,5$ μ. Τὸ δάπεδό του εἶναι κατηφορικὸ πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐνῶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ πλάτος τῶν ὄγκολιθῶν ἔχει μειωθεῖ στὰ 5 μ., ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ πλάτος τοῦ σπηλαίου.

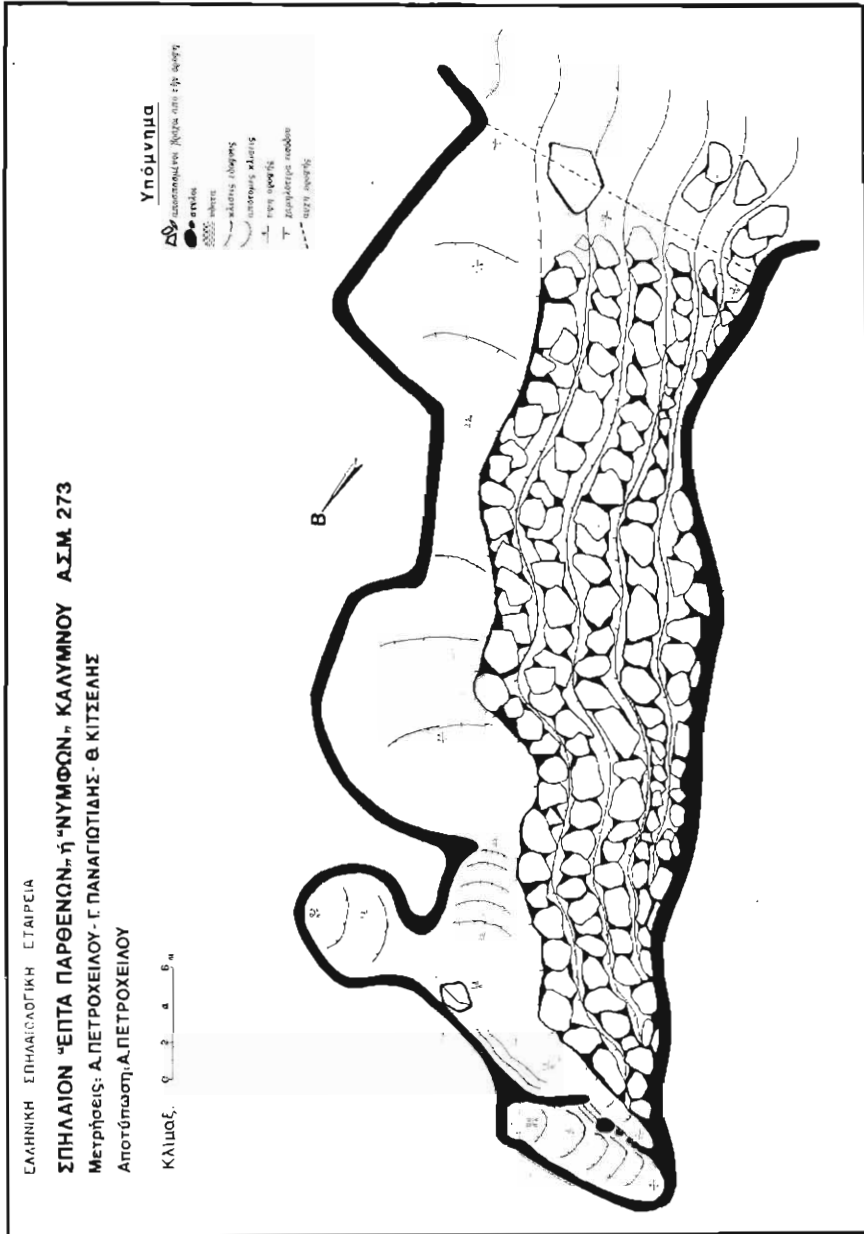
Ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ τέλος τοῦ θαλάμου ἀρχίζει στενὴ, χαμηλὴ καὶ ἀνηφορικὴ ἔσοχή, σάν ὄχετός, μὲ διαστάσεις: $4 \times 0,8 \times 1$ μ.

Στὴν ἀρχὴ του δεξιὰ, ὑπάρχει ἄνοιγμα μὲ πλάτος 1,2 μ. καὶ στὴ συνέχεια ἀρχίζει σειρὰ ἀπὸ μικρὲς κολόνες, πού σχηματίζουν τοῖχο μὲ κενά, πρὸς τὸν τελευταῖο θάλαμο τοῦ σπηλαίου. Ὁ τελευταῖος θάλαμος διανοίγεται κατὰ 2 μ. χαμηλότερα ἀπὸ τὸν προηγούμενο. Ἡ κατάβαση σ' αὐτὸν γίνεται, ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα πού ἀναφέραμε, μὲ τοποθετημένες πέτρες γιὰ σκαλάκ α. Οἱ διαστάσεις του εἶναι: $9,5 \times 2,5 \times 2$ μ. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὁ θάλαμος εἶναι ἄρκετὰ ἀνηφορικὸς μὲ ὕψος ὄροφης 1,5 μ. Πρὸς τὰ δεξιὰ εἶναι κατηφορικὸς μὲ ὕψος ὄροφης μόλις 0,8 μ. Στὸ σημεῖο αὐτὸ συγκεντρώνονται λίγα νερά, πού προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ τμήμα τοῦ θαλάμου, (Εἰκ. 1).

Σ' αὐτὸ τὸ θάλαμο, πού τὸ δάπεδό του καλύπτεται ἀπὸ μαύρη σχεδὸν λάσπη, ἔχουν βρεθεῖ ὄστρακα καὶ ἀναθήματα.

Σπηλαιογένεση. Τὸ σπήλαιο διανοίχτηκε σὲ ἀσβεστόλιθο ἀπὸ διάβρω-

ση, σε όλη την έκταση της όροφής του. Έξαιτίας της κλαστικότητας του άσβεστόλιθου και της διάβρωσης, ή όροφή του σπηλαιίου, κυρίως προς τα άριστερά, συνεχώς κατέρρευε. Οι ογκόλιθοι που αποσπάστηκαν απ' αυτή την

Εικ. 1. Κάτοψη του σπηλαιίου «Επτά Παρθένων» ή «Νυμφών» Καλύμνου Δωδεκανήσου.

αίτια, καλύψανε όλο τὸ ἄριστερὸ τμήμα τοῦ κοιλώματος, φθάνοντας μέχρι τὴν ὄροφή του.

Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου διανοίχτηκε καὶ αὐτὴ ἀπὸ διάβρωση καὶ σὲ συνέχεια ἀπὸ κατάρρευση.

Τὰ νερὰ ποῦ εἰσχωροῦσαν ἀπὸ αὐτὴ βοηθήσανε στὴν ἐκβάθυνση τοῦ σπηλαίου πρὸς τὸ τέλος του καί, διαφύγανε - κυρίως - ἀπὸ τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ κοίλωμα τοῦ προτελευταίου θαλάμου καὶ σὲ συνέχεια ἀπὸ τὸν ὄχετό, ποῦ εἶναι διανοιγμένος πρὸς τὸ τέλος του.

Τὰ λίγα νερὰ ποῦ συγκεντρώνονται στὰ χαμηλότερο καὶ τελευταῖο θάλαμο τοῦ σπηλαίου, προέρχονται ἀπὸ σταγονορροή πρὸς τὴν ἄριστερή του πλευρά. Ἀπὸ τὴν ἴδια αἰτία ἀναπτύχθηκαν σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο μικρὲς κολόνες, ποῦ τὸν χωρίσανε ἀπὸ τὸ κύριο κοίλωμα τοῦ σπηλαίου, σχηματίζοντας καὶ τὸν παράλληλο, πρὸς τὰ ἄριστερά του, ἀνηφορικὸ ὄχετό.

Διαστάσεις. Τὸ σπήλαιο ἐκτείνεται ἀπὸ ΝΑ. πρὸς ΒΔ. σὲ εὐθεῖα γραμμὴ 60 μ. Τὸ μήκος τῶν διαδρόμων του φθάνει τὰ 140 μ. Τὸ μεγαλύτερο βάθος του, ἀπὸ ἐπίπεδο εἰσόδου, φθάνει τὰ 8,5 μ. Ἡ ἔκτασή του καλύπτει 1.000 τ.μ. περίπου.

Κλιματολογία. Κατὰ τὸ μῆνα Δεκέμβριο 1977 ἡ θερμοκρασία τοῦ σπηλαίου ἦταν 18° C. Ἡ ὕγρασία του 80%.

Τουρισμός. Τὸ Σπήλαιο («Ἐπτὰ Παρθένων») ἐντυπωσιάζει μὲ τὴν τεράστια εἴσοδό του, ὅμως στερεῖται ἐντελῶς στολισμοῦ. Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ ἐπισκέπτονται πολλοὶ ξένοι κάθε χρόνο, γιατί συνδέεται μὲ τὴν ἀρχαία μυθολογία μας.

Θεωροῦμε ἀπαραίτητη, μερική βελτίωση, στίς χαμηλὲς καὶ κατηφορικὲς διαβάσεις του.

R É S U M É

La grotte «Epta Parthenon» (Sept Vierges) est située au Nord - Est de la capitale de l'île Calymnos «Pothia» aux pieds de la montagne Flasca, près d'une agglomération ancienne, où on a découvert des tombes.

D'après la tradition dans cette grotte on a adoré les «Nymphes». On a trouvé des exvodos et des outils néolithiques.

En général la grotte se prolonge du Sud - Est au Nord - Ouest 60 km tout droit. Elle est composée des quatre salles. La longueur de ses couloirs est 140 m.

On constate des corridors étroits et bas d'une salle à l'autre, des blocs qui ont tombé du plafond, et des surfaces inclinées.

La grotte est 1.000 m² tout au long.

Elle n'est pas ornée avec des stalagmites et des stalactites.

B I B Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ, Θ. (1952): «Σπήλαια τῆς Καλύμνου» Δελτίον Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρείας Τ. 1, τ. 5, σελ. 29.

ΡΑΓΚΑΒΗ, (1853): «Ἑλληνικά» Τομ. Γ, σελ. 391.

ΡΑΪΪΣΗ, Δ (1913): Περιγραφή τῆς νήσου Καλύμνου.

2. Σπήλαιο «Διός» ή «Κεφάλας» Καλύμνου. (Α. Σ. Μ. 1095).

Ἀπὸ τοῦ Γ. Παναγιωτίδη *

Θέση. Τὸ σπήλαιο βρίσκεται στὰ βόρεια τῆς Πόθιας (πρωτεύουσας τῆς Καλύμνου) καὶ στὴ βόρεια πλαγιά τοῦ βουνοῦ Κεφάλας, σὲ ἀπόσταση 2 χιλιομέτρων ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς, σὲ ὑψόμετρο 150 μ. Ὑπάγεται στὸ Δῆμο Καλύμνου τοῦ Νομοῦ Δωδεκανήσου. Ἔχει Ἄριθ. Σπηλαιολογικοῦ Μητρώου 1095.

Προσπέλαση. Ἀπὸ τὴν Πόθια καὶ σὲ ἀπόσταση 5 χιλιομέτρων περίπου πρὸς βορρᾶ βρίσκεται τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς. Μέχρι ἐκεῖ ὑπάρχει ἀμαξιτὸς δρόμος, μετὰ κατευθυνόμεστε πρὸς τὰ δυτικὰ σὲ σχετικὰ εὐδιάκριτο μονοπάτι λίγο ἀνηφορικὸ στὴν ἀρχὴ καὶ μετὰ κατηφορικὸ μέχρι τὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου μήκους 2 χιλ. περίπου. Ὑπάρχει καὶ δεύτερος τρόπος προσπέλασης, ἀπὸ τὴ θάλασσα, μὲ βενζινόπλοιο μέχρι τὴν πρόχειρη ἀποβάθρα κάτω ἀπὸ τὸ σπήλαιο καὶ σὲ συνέχεια ἀνηφορικὸ μονοπάτι μήκους 2 περίπου χιλιομέτρων.

Περιοχὴ. Ἡ περιοχὴ τοῦ σπηλαίου εἶναι κατηφορικὴ καὶ ἔχει ἀραιότατη βλάστηση ἀπὸ θάμνους.

Θρύλοι καὶ παραδόσεις. Σύμφωνα μὲ πληροφορίες πού μᾶς ἔδωσε ὁ Νευροφυσιολόγος κ. Δ. Γερούκαλης, ἰδιοκτῆτης τῆς περιοχῆς τοῦ σπηλαίου, αὐτὸ ἀποκαλύφθηκε ἀπὸ κάποιον κυνηγὸ πέρδικας τὸ 1962. Ὅμως τὸ σπήλαιο ἦταν γνωστὸ ἀπὸ πολλὰ χρόνια πρὶν στοὺς πειρατές, οἱ ὁποῖοι τὸ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ νὰ κρύβουν τὰ λάφυρά τους. Τότε ἡ εἴσοδος τοῦ ἦτανε μιὰ μικρὴ τρύπα, πού τὴν σκέπαζαν μὲ πέτρες καὶ κλαδιά. Πρῶτες τὴν ἀνακάλυψαν οἱ καλόγριες τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς, πού ἀπέχει ἀπὸ τὸ σπήλαιο 30' λεπτὰ τῆς ὥρας μὲ τὰ πόδια καὶ βρῆκανε μέσα σ' αὐτὸ πολλὰ χρυσᾶ νομίσματα πού τὰ εἶχανε κρύψει οἱ πειρατές.

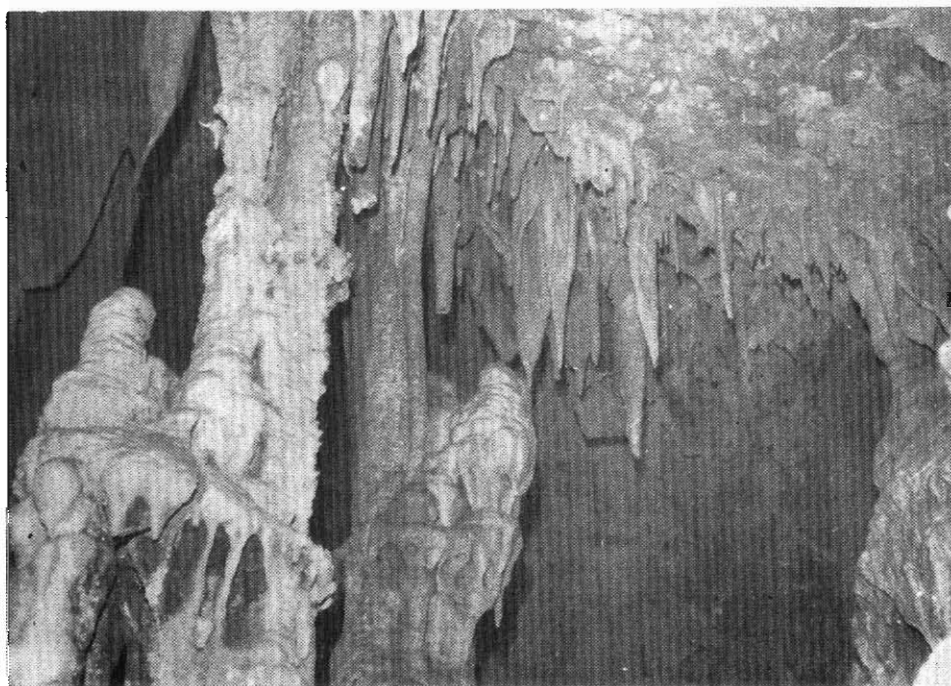
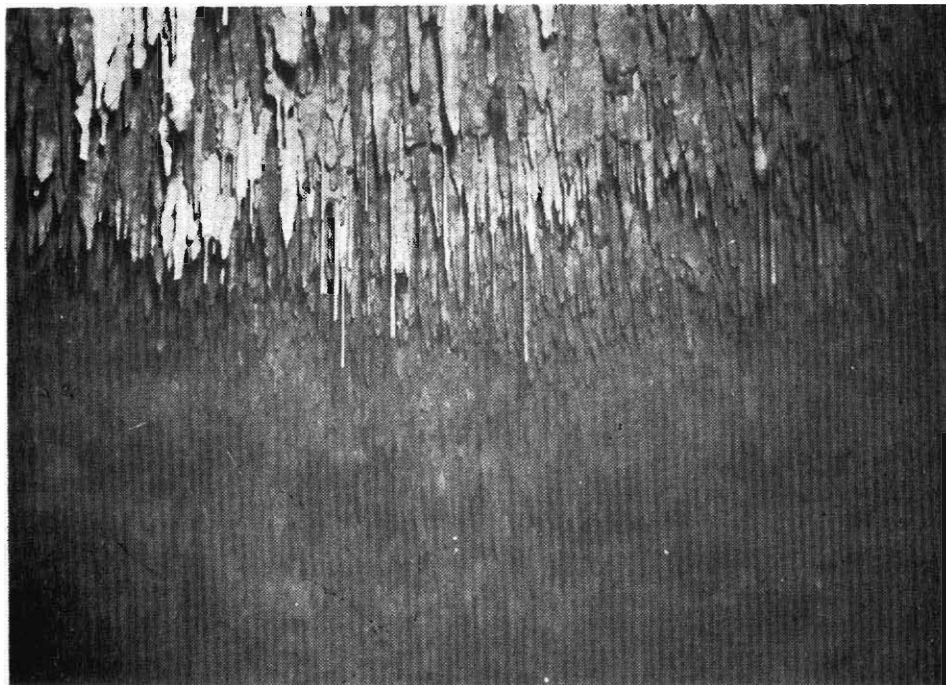
Ἐπειδὴ οἰκειοποιήθηκαν τὸ θησαυρὸ, ἀποκρύψανε τὴν ὕπαρξιν τοῦ σπηλαίου.

Ὁ κ. Δ. Γερούκαλης, ὅπως μᾶς πληροφόρησε, εἶναι διατεθειμένος νὰ προσφέρει ἀπὸ τὸ κτῆμα του ὄση ἔκταση χρειασθεῖ γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ σπηλαίου χωρὶς καμμιά ἀντιπαροχὴ

Τὸ σπήλαιο. Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου ἔχει διαστάσεις $1 \times 1,5$ καὶ ἀσφαλίζεται μὲ σιδερένια καγγελόπορτα.

---

* PANAYOTIDES, G. (Electronique) : La grotte «Dios» ou «Cefalas» à l'île Calymnos - Dodecanesse, Grèce, (No 1095).

Εικ. 2-3 : Σπήλαιο «Κεφάλας» Καλύμνου. Σταλακτιτικός και σταλαγμιτικός διάκοσμος.

Ἀκολουθεῖ ὁ πρῶτος θάλαμος μὲ διαστάσεις $13 \times 6,5 \times 2,5$ (μῆκος - πλάτος - ὕψος) μὲ μιὰ μεγάλη κολόνα στὸ κέντρο.

Στὰ ἀριστερὰ τοῦ θαλάμου διανοίγεται διάδρομος ($5 \times 2,5-1 \times 2,5-1,5$) ποὺ σχηματίζει ὀρθή γωνία.

Στὸν ἀριστερό, πρὶν τὴν στροφή, τοῖχο του ἀνάμεσα ἀπὸ κολόνες διανοίγεται θάλαμος σὲ κατακόρυφο βάθος 4 μ. μὲ διαστάσεις ($7 \times 8,5$) καὶ κατηφορικός πρὸς τὸ τέλος του. Ὁ πλούσιος στολισμὸς του ἀποτελεῖται ἀπὸ κολόνες, σταλαγμίτες καὶ παραπετασματοειδεῖς σιαλακτίτες σὲ διάφορα χρώματα (Εἰκ. 2, 3).

Στὸ τέλος τοῦ διαδρόμου διανοίγεται ὁ κεντρικός Μεγάλος Θάλαμος τοῦ σπηλαίου μὲ διαστάσεις $9,5 \times 22 \times 6$ μ. καὶ ἀρκετὰ κατηφορικό δάπεδο.

Ὁ πλούσιος στολισμὸς του ἀποτελεῖται ἀπὸ σειρὰ κολόνες, ποὺ σχηματίζουν τοίχους, στὸ δὲ κέντρο του εἶναι ἀναπτυγμένος ἕνας πελώριος σταλαγμίτης.

Στὸ Β τοῖχο του ὑπάρχει σχισμὴ 0,70 πλάτους καὶ ὕψους 1,5 μ. ποὺ ὀδηγεῖ σὲ διάδρομο ($10 \times 0,7 \times 4$) ἀρκετὰ κατηφορικό ποὺ καταλήγει σὲ θάλαμο ($13 \times 10 \times 6$) μὲ ἀρκετὸ διάκοσμο ἀπὸ κολόνες, σταλαγμίτες καὶ σιαλακτίτες.

Στὸ Δ τοῖχο τοῦ Μεγάλου Θαλάμου ἀπὸ ἄνοιγμα $0,6 \times 1$ μ. διανοίγεται μικρὸς στρογγυλὸς θάλαμος μὲ κατακόρυφο βάθος 3 μ. μὲ διαστάσεις $4 \times 5,5 \times 6$ μ. Στὸ κέντρο του ἔχει ἀναπτυχθεῖ κολόνα μὲ (1×1 μ.). Εἶναι στολισμένος μὲ σταλακτιτικὸ διάκοσμο στὴν ὀροφή καὶ στοὺς τοίχους του.

Στὸν Α τοῖχο τοῦ μεγάλου θαλάμου δημιουργεῖται μιὰ ἀνηφορική διάβαση ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ του τεράστια κολόνα καὶ καταλήγει σὲ ἄνοιγμα ποὺ ὀδηγεῖ σὲ ἄλλο θάλαμο ($7,5 \times 4,5 \times 5$) πλούσια στολισμένο ἀπὸ κολόνες.

Στὸ τέλος τοῦ δεξιοῦ τοίχου του ὑπάρχει ἄνοιγμα ἀνάμεσα ἀπὸ κολόνες, ποὺ τὸ συνδέει μὲ τὴν ἀρχὴ τοῦ Μεγάλου Θαλάμου.

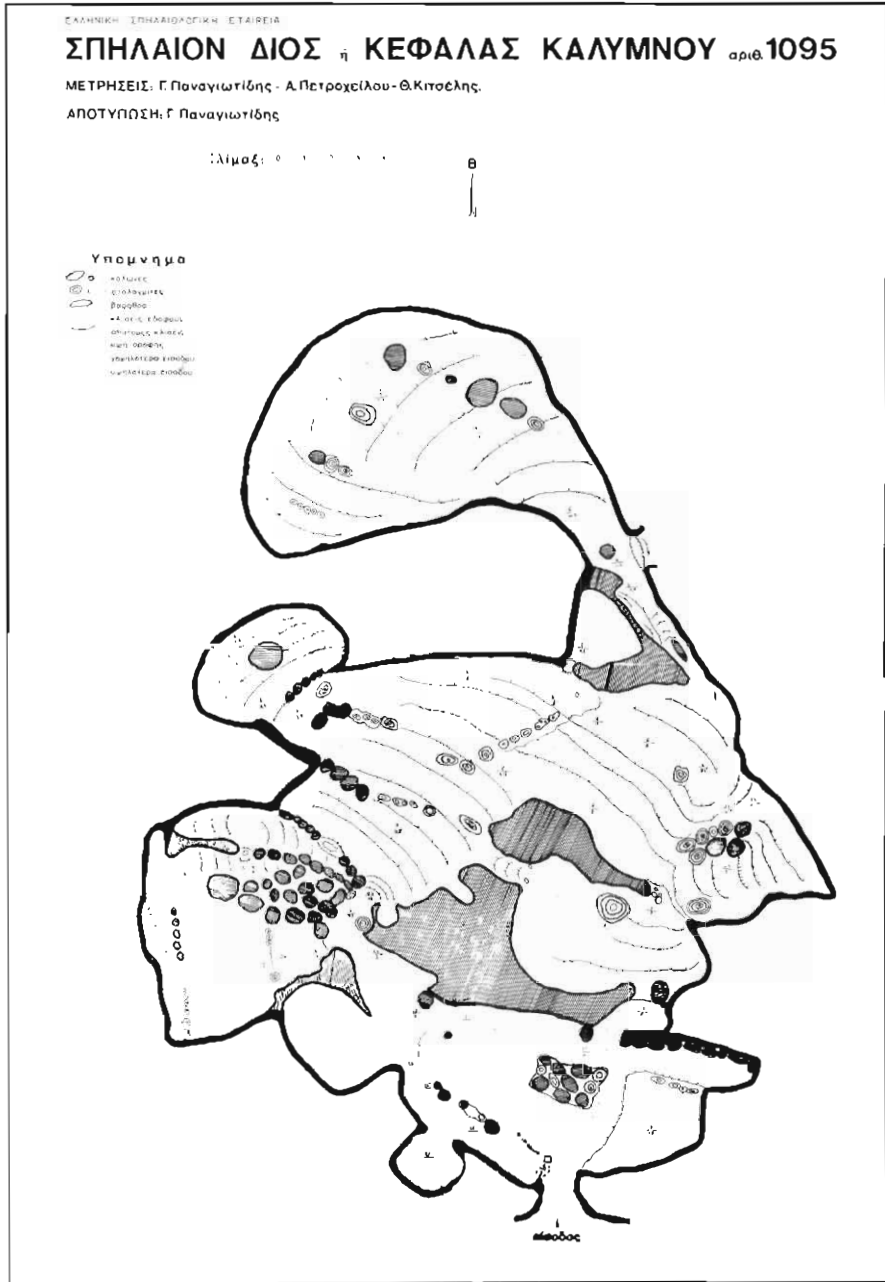
Ἐπίσης πρὸς τὴν ἀριστερὴ ἀρχὴ τοῦ Νότιου τοίχου του ὑπάρχει ἄλλο ἄνοιγμα σὲ ὕψος 1,5 μ. ποὺ τὸ συνδέει μὲ τὸν πρῶτο θάλαμο (Εἰκ. 4).

Σπηλαιογένεση. Τὸ σπήλαιο διανοίχτηκε σὲ ἀσβεστόλιθο μὲ διάβρωση ἀπὸ πολλὰ σημεῖα τῆς ὀροφῆς του. Στὴ συνέχεια διανοίχτηκε ἡ εἰσοδὸς του καὶ οἱ χαμηλότεροι θάλαμοί του. Τὸ ἀρχικὸ κοίλωμα τοῦ σπηλαίου χωρίστηκε ἀργότερα σὲ θαλάμους ἀπὸ σειρὲς κολόνες τὰ δὲ νερὰ διεφύγανε σὲ χαμηλότερα ἐπίπεδα ἀπὸ τὰ βάρθρα, ποὺ διανοιχθήκανε σὲ διάφορα μέρη τοῦ σπηλαίου.

Διαστάσεις. Τὸ σπήλαιο ἐκτείνεται ἀπὸ Ν. πρὸς Β. σὲ εὐθεῖα γραμμὴ 40 μέτρων. Τὸ μεγαλύτερο βάθος του εἶναι 15 μέτρα, ἡ ἔκτασή του καλύπτει 1000 τετραγωνικὰ μέτρα. Τὸ μῆκος τῶν διαδρόμων του εἶναι 200 μέτρα περίπου.

Κλιματολογία. Ἡ θερμοκρασία τοῦ σπηλαίου τὸ Δεκέμβριο 1977 ἦταν 22° Κελσίου καὶ ἡ ὑγρασία 80%.

Τουρισμός. Τὸ σπήλαιο χαρακτηρίστηκε ὡς ἀξιόλογο τουριστικὰ γιὰτι

Είκ. 4. Κάτοψη του σπηλαίου «Διός» ἢ «Κεφάλος» Καλύμνου.

είναι πλούσια στολισμένο, βρίσκεται σε περίβλεπτη θέση και είναι πολύ κοντά στην πρωτεύουσα.

Παράλληλα διαθέτει το νησί αξιόλογα τουριστικά στοιχεία, όπως :

1. Ἡ πρωτεύουσά του, πού είναι κτισμένη ἀμφιθεατρικά παρουσιάζει θαυμάσια εἰκόνα.

2. Ἡ ἀμμουδιά τῆς τοποθεσίας Μασούρι εἶναι ἀξιόλογος τόπος λουτρῶν.

3. Ὁ δρόμος ἀπό Πόθια (πρωτεύουσα) πρὸς Ἑμπορεῖο προσφέρει ἀπαράμιλλες φυσικὲς εἰκόνας.

4. Τὸ νησί Τέλενδος, πού βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὴν ἀκτὴ τοῦ νησιοῦ, μὲ τὴ βυθισμένη πολιτεία του προκαλεῖ τὸ διεθνὲς ἐνδιαφέρον.

Τέλος τὸ μοναδικὸ στὸν κόσμο ξηρὸ κλίμα του, ὅπως ἀναφέρεται, ἔχει προκαλέσει τὸ παγκόσμιο ἰατρικὸ ἐνδιαφέρον.

Ἄν διευθετηθεῖ κατάλληλα θὰ βοηθήσει στὴν αὔξηση τῆς τουριστικῆς κίνησης τοῦ νησιοῦ.

R É S U M É

La grotte «Dios» ou «Cefalas» est située au Nord de la capitale de l'île Calymnos «Pothias» sur la pente Nord de la montagne Cefalas, à deux km du couvent «Agia Paraskevi».

La grotte est révélée en 1962 pourtant elle était bien connue aux pirates, qui cachaient leurs dépouilles.

Elle se prolonge du Sud au Nord 40 m tout droit, La étendue est 1000 m² et son profondeur maximum 15 m. La longueur de ses coloirs est 200 m. Elle est composée par une salle grande (9,5 × 22 × 6 m) et par quatre salles plus petites encore.

Au point de vue touristique elle est importante par ce qu'elle est bien décorée.

3. Σπήλαιο «Σκαλιῶν» ἢ «Δασκαλειὸ» Καλύμνου. (Α. Σ. Μ. 2019).

Ἄπο τὸν Θ. Κιτσελεῖ*

Γενικά. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν σπηλαιολογικῶν ἐρευνῶν στὴ νῆσο Κάλυμνο πραγματοποιήθηκε καὶ ἡ γενικὴ ἐπισκόπηση τοῦ Σπηλαίου «Σκαλιῶν» ἢ «Δασκαλειό».

---

* KITSELIS, TH.— (Radiospeaker) : La grotte «Scalion» ou «Dascalio» à l'île Calymnos - Dodecanesse, Grèce. (No 2019).

Κατά την επίσκεψή του διαπιστώθηκε ότι, ίσως είναι τὸ ἀξιολογότερο σπήλαιο τῆς Καλύμνου, στὸ ὁποῖο ἀπὸ ἔλλειψη χρόνου δὲν ἐγίνε λεπτομερῆς ἐξερεύνηση, πὺ δὲμος ἐπιβάλλεται νὰ πραγματοποιηθεῖ.

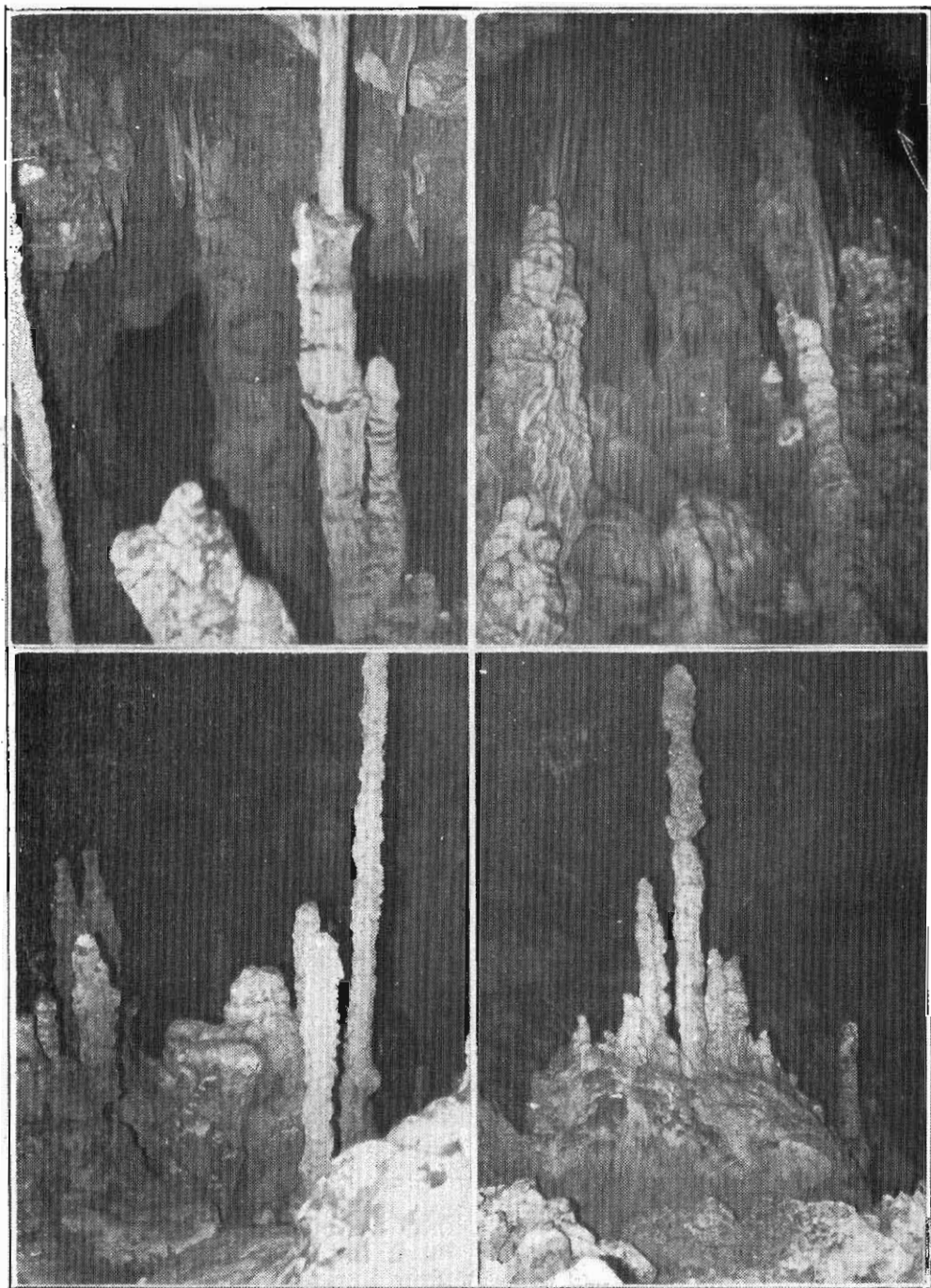
Ἀναφέρουμε γενικὰ στοιχεῖα του.

Βρίσκεται 1.000 μ. περίπου πρὶν ἀπὸ τὸ χωριὸ Σκάλια Καλύμνου στὴ ΒΑ. πλαγιὰ τοῦ Βουνοῦ Ἀγκινάρα. Ἡ εἴσοδος του ἔχει διαστάσεις 1×2 μέτρα (πλάτος-ὑψος), (Εἰκ. 5). Ἀπὸ τὴν εἴσοδο μὲ κάθετη κατάβαση 8 μ. περίπου καὶ

Εἰκ. 5. Ἡ σπηλαιολογικὴ ομάδα ἐξερεύνησης μπροστὰ στὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου «Σκαλιῶν» Καλύμνου.

στὴ συνέχεια ἐπικλινῆς ἔδαφος (σάρα) φθάνουμε πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ του. Ἀνάμεσα ἀπὸ καταστόλιστο καὶ ἀπόκρημνο διάδρομο μὲ συνολικὸ μῆκος 20 μ. περίπου καὶ πλάτος 6—10 μ. περίπου, καταλήγουμε σὲ μιὰ τεράστια αἶθουσα 20×45 μ. περίπου. Τὸ δάπεδο εἶναι γεμάτο πέτρες καὶ ὀγκόλιθους μὲ διάφορα μεγέθη. Στὸ τέλος δεξιὰ τῆς αἶθουσας διανοίγεται ἄλλος θάλαμος, πὺ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὴν μὲ σταλαγμιτικὰ καὶ σταλακτιτικὰ συγκροτήματα, μὲ διαστάσεις 15×20 μ. περίπου, (Εἰκ. 6-9). Ἀπὸ τὸ κέντρο τοῦ θαλάμου διανοίγεται πρὸς τὰ δεξιὰ μικρότερος θάλαμος 9×6 μ. περίπου, πὺ χωρίζεται ἀπὸ τὸν προηγούμενο μὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ κολόνες. Στὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ θαλάμου, πρὸς

Εικ. 6-9. Σπήλαιο «Σκαλιών» ή «Δασκαλειό» Καλύμνου. Ώραιότατος διάκοσμος από πολύχρωμους σταλαγμίτες και κολόνες.

τὰ δεξιά, διανοίγεται βάραθρο, ἐνῶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ στὸ τέλος του κατα-
λήγει ἀνηφορικά.

Ἡ ἐπίσκεψη ἔγινε τὴν 1η Δεκεμβρίου 1977 ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ὁμάδας μας
Γ. Παναγιωτίδη, καθηγ. Γ. Ἀλαχοῦζο καὶ τὸν γράφοντα.

R É S U M É

En ce qui concerne la grotte «Scalion» ou «Dascalio» de l'île Calymnos ou a fait une exploration d'une manière générale, ou a pas fait une exploration détaillée.

On a constaté qu'elle est la grotte la plus importante de Calymnos.

Elle est située sur la pente Nord-Est de la montagne Aginara. Elle est composée par une salle grande de 20×45 m, environ, par une deuxième salle pleine des stalagmites et des stalactites 15×20 m et par une troisième salle 9×6 m.

On a besoin d'une exploration plus détaillée qui va être réaliser par une prochaine mission.